

Od sobote do sobote

Doma

Na tujem

× Nj. Vel. kraljica je poklonila 5000 Din podmladku Rdečega križa v Kumanovem za vzdrževanje menze, v kateri se bodo hranili siromašni učenci osnovne šole.

× Državni proračun je izglasoval tudi v senatu. Za proračun je glasovalo 66 senatorjev in le 5 proti. Prihodnja seja senata bo sklicana pismenim potom.

× V zvezi z afero z vložnimi knjižicami v Ljubljani je zaplenila policija 29 vložnih knjižic v nominalni vrednosti 136.000 Din.

× V Zagrebu imajo veliko afero pri avto-prometnem podjetju Tapred d. d., čigar vodstvo je sedaj poverjeno strokovnjaku ing. Hugu, ki je imenovan obenem za ravnatelja.

× Narodna Odrbana je imela v Zaječaru veliko zborovanje, na katerem je govoril predsednik Narodne Odrbane vojvoda Ilija Trifunović.

× Jugoslovanska akcija je imela v Beogradu zborovanje, na katerem je Damjan Kovacič zahteval izpremembo našega parlamentarnega življenja v toliko, da nova Narodna skupščina ne bi bila več politična, temveč gospodarska. V zvezi s tem je književnik Velmar Janković protestiral proti temu, da se slika »Jugoslovanska akcija« kot fašistični ali nacionalno-socialistični pokret.

× Slovensko združenstvo je slavilo ravnokar petdesetletnico svojega obstoja. Jubilej je bil praznovan na svečan način v Celju.

× V Beogradu se vrše velika pogajanja med slovensko parlamentarno delegacijo in prometnim ministrom glede nabav premoga državnih železnic pri Trboveljski premogokopni družbi. Slovenski poslanci so se postavili na stališče, da zadeva Trboveljskega premoga ni samo zadeva družbe, temveč predvsem življenjske eksistence slovenskega prebivalstva v rudniških revirjih. Minister prometa pravi, da ne more pristati na zahtevo dr. Kramerja, naj železnice 30 % svoje potrošnje krijejo pri Trboveljski družbi. Imenovan je odbor 5 ministrov, ki bo v zadevi izrekel končno odločitev.

× Otok Rab je sklenil, da bo prihodnji mesec na največja način praznoval osvoboditev Raba izpod italijanske okupacije.

Slovinci in Jadran

MISLI OB ZBOROVANJU JADRANSKE STRAŽE V NOVEM MESTU

12. novembra 1920. leta smo pod pritiskom razmer izgubili Slovinci, severno plemo Jugoslovancev, svoje morje, izgubili smo omo, kar nam je bilo najljubše, najdražje in najdragocenejše. Skupna naša domovina Jugoslavija je bila prikrajšana za 556 km divne in bogate morske obale z razkošnimi pristanišči in blestečimi naselji. Če prštejemo še izgubljene otoke, smo ob 1140 km morske obale.

Ob tej obali in globoko za njo tja do nebotičnega Triglava in bajne Postojnske jame in čudovitega Cerkljanskega jezera, pa doli do čudotvorne Matere Božje na Trsatu in povsod tam po morju smo izgubili pol milijona najvrednejših duš.

Trst. Največje slovensko mesto tja do Ra-

— Hitler je moral pred obćim odporom inozemstva kapitulirati v borbi proti židom. Pompozno napovedani bojkot se ni izvedel. Izpremenil se je samo v kratko protestno akcijo, ki je trajala komaj pol dneva. Kljub temu so nasilstva proti židom še vedno na dnevnem redu in beže židi še naprej trumoma iz Nemčije.

— V Avstriji se še vedno borita veleniško in avstrijsko-legitimistično krilo. Slednje, ki ima v hajmveru svoje napadalne oddelke, financira Italija. Kancelar Dollfuss, ki se ne ogreva za Hitlerjevo tretje carstvo, je razveljavil sklep dunajske občine o razpušči hajmvera, zato se pričakuje novi spopadi med slednjimi in pa nacionalnimi socialisti.

— Nemčija je zopet uvedla smrtno kazen, ki jo je weimarska ustava odpravila. Kazen se bo izvrševala z obešanjem. Prvi kandidati za poizgalec rajstaga Lübbe in trije Bolgari, ki so bili prijeti v zvezi s tem poizgom.

— Med Anglijo in Indijo je nastalo zopet zelo napeto razmerje, ker je angleška vlada predložila parlamentu načrt nove indijske ustave, po kateri bi ostala Indija ravnatoko brezpravna, kakor je bila do sedaj. Vodja indijskih nacionalistov je na ta osnutek odgovoril v Londonu, da je cilj nacionalističnega pokreta v Indiji republika indijskih držav.

— Francoski proračun za prvih devet mesecev kaže preko 6 milijard frankov primanjkljaja. Proračun vojnega ministristva znaša 12 milijard, je pa še vedno manjši za 2 milijardi kakor je bil lansko leto.

— Novi predsednik Zedinjenih držav je nalotel že sedaj na hud odpor pri nekem delu senatorjev, ki se nikakor ne morejo sprijazniti z njegovo zunanjo politiko.

— Poslaniki Male antante so imeli zadnje dni v Parizu številna in važna posvetovanja med seboj in francoskim zunanjim ministrom Boncourjem v zadevi predlaganega pakta štirih evropskih velesil, na katerega je francoska vlada slednjic po dolgem premišljevanju načelno pristala.

pailla. Trst. Ogromna svetovna luka, usta Slovenije, srca severozapadne Jugoslavije, pljuča Srednje Evrope.

Več je prebivalo Slovencev v njem kot v Ljubljani. Po potvorjeni uradni statistiki l. 1910. 60.000, dočim je dognano, da jih je bilo v resnici 83.000 in so jih sedanji tamonjski gospodarji številčno presegle le za borih 5000 oseb in to le v mestu samem, dočim je bila okolica povsem slovenska. In vendar je bil slovenski Trst uradno le Trieste, kar je še danes.

Smo bili pač napoti nemškemu pritisku na jug in oni prosluli »Drang nach Süden« ima tudi na vesti izgubo tega bogatega pristanišča in vse kršne Istre tja do bele Reke.

Vzeli so nam Istro, kjer je bilo le pičlo tretjino Italijanov in to ob obali. Izgubili smo Istro in z njo mogočno vojno luko Pulj

in še močnejšo mornarico, ki so jo tvorili po pretežni večini naši fantje, Jugoslovanci.

Kako prav je zapel naš Simon Jenko v večno lepi svoji pesmi: »Buči, buči, morje Adrijsko! Nekdaj bilo si slovansko.

Menjale so se zastave na jadranskih brodovih, ostali pa so njihovi krmarji, kapetani in mornarji, in oni so bili naše meso in naša kri. Pa tudi naš kapital ni bil baš v najhni meri udeležen ob in na našem Jadranu.

In danes?! Tudi danes, kljub »čišćenju« severni Jadran ni brez naše krvi in ne bo nikdar. V težkem pričakovanju bijejo bratska srca to in onstran neprirodne meje.

Izgubili smo ono zemljo in ono obalo in ono morje, ostala pa nam je sveta pravica do njih in ta bo nalik srednjeveški stari pravdi živela od roda do roda do uresničenja, četudi kasnega, vendar nikdar prekasnega uresničenja!

Le pod belim orlom je bodočnost Trsta, le pod modro-belo-rdećim praporom je mogoć razvoj in procvit one divne in nekđaj tako bogate, zldaj žal zanemarjene obale severnega Jadrana od sinje Soće do zelene Rećine.

Jadran je prevažen most med Srednjo Evropo in bližnjim Orijentom in ravno nas Jugoslovane je postavila Usoda ob ta most,

izbrala nas je za njegove čuvarje. Povsem naravno in razumljivo je torej, da ljubimo to svoje morje, da smo ljubosumni nanj in da ga hoćemo imeti v izključni posesti vsega koder živi naš rod. Čuvati ga hoćemo in ohraniti sebi in potomcem za vsako ceno in za vse čase.

Tako dela vsaka pomorska država in pomorske velesile še prav posebno. Kdo bi potem zanikar potrebo, uместnost in vrednost Jadranske straže, varuhinja našega morja? Prva in glavna in najvišja zapoved je varnost domovine! Zato: Čuvajmo naše morje! Ta divna krilatica našega pomorskega udruženja naj bi nam zvenela kot večer odmev v naših dušah, da bi ne pozabili na oni vir sreće in blagostanja, ki nas je z njim obdaruja dobrotna usoda, da bi ne pozabili na naš Jadran, ker on nam odpira vrata v širni svet ter v lepšo in slavniješo bodočnost. Le morje odgaja velike države.

Treba nam je Uskokov in Venturinov, da bodo kot slavni njihovi predniki pokazali strmećemu svetu, kaj pomeni vsak poedinec, ako je istočasno mornar, ki se ne straši najhujše burje, in borec, ki daje vse za svobodo.

To bodi sleherni Jugoslovanci! Sleherni Jugoslovanci — čuvar našega morja, vsak Jugoslovanci — jadranski stražar.

Vprašanje stanovanjskih najemnin

Društvo stanovanjskih najemnikov za Dravsko banovino v Ljubljani poroća svojim članom, da finanćni zakon za leto 1933/34, kakor je izvedelo pri ministristvu za socialno politiko in narodno zdravje, ne bo vseboval pooblastil banovinam za ureditev stanovanjskih najemnin, pać pa se namerava tako pooblastilo za zakon o decentralizaciji državne uprave.

Glede na članek »Društvo hišnih posestnikov za Slovenijo« v Ljubljani pod naslovom

	v letu 1931	v starih hišah	v letu 1932
za 1 sobno stanovanje od	600— 6000 Din in od	600— 6000 Din in od	1044— 7200 Din
" 2 " " "	1600—14400 " " "	1600—14400 " " "	1860—15930 "
" 3 " " "	4200—18400 " " "	4200—18400 " " "	4800—20400 "
" 4 " " "	10256—24000 " " "	10256—24000 " " "	10619—24000 "
	v letu 1931	v novih hišah	v letu 1932
za 1 sobno stanovanje od	960— 8100 Din in od	960— 8100 Din in od	2400— 8100 Din
" 2 " " "	6000—11000 " " "	6000—11000 " " "	6600—16200 "
" 3 " " "	6600—24000 " " "	6600—24000 " " "	9600—22800 "
" 4 " " "	12960—32400 " " "	12960—32400 " " "	13900—27600 "

Iz tega se vidi, da je ostala najemnina enaka, oz. deloma padla samo pri večsobnih stanovanjih, ki jih hišni lastniki niso mogli oddati, ker jih stanovanjski najemniki ne morejo plaćevati.

	v letu 1931	v starih hišah	v letu 1932
za 1 sobno stanovanje od	600— 2400 Din in od	600— 2400 Din in od	600— 3600 Din
" 2 " " "	1200— 4800 " " "	1200— 4800 " " "	1200— 5400 "
" 3 " " "	2100— 9600 " " "	2100— 9600 " " "	3600—12000 "
" 4 " " "	9000—16200 " " "	9000—16200 " " "	9600—14400 "
	v letu 1931	v novih hišah	v letu 1932
za 1 sobno stanovanje od	1200— 3600 Din in od	1200— 3600 Din in od	1500— 3600 Din
" 2 " " "	3000— 5400 " " "	3000— 5400 " " "	3600— 6600 "
" 3 " " "	4800—12000 " " "	4800—12000 " " "	4800—12000 "
" 4 " " "	9600—16500 " " "	9600—16500 " " "	10800—14400 "

Društvo sporoća obenem ljubljanskim stanovanjskim najemnikom, da bodo nabirali člane posebni akviziterji, ki bodo prihajali z našimi legitimacijami k posameznikom na

»Kaj je resnica« v njih glasilo »Moj dom« št. 1 z dne 15. februarja 1933 odgovarja »Društvo stanovanjskih najemnikov« naslednje:

a) Po uradnih podatkih davćne uprave za mesto Ljubljana je res zaznamovati pri nekaterih stanovanjih padec najemnin iz leta 1931 na 1932; toda razlika najemnin je pri primerljavi obeh let pri večini hiš v Ljubljani velika in sicer znaša povprećno:

b) Glede stanovanjskih najemnin v ljubljanski okolici se zopet vidi, da so se najemnine zvišale ter da so padle samo pri večsobnih stanovanjih iz istega razloga kakor pri mestu Ljubljana. Povprećna najemnina znaša:

dom. Vabimo vse stanovanjske najemnike, da v ćim večjem številu pristopijo našemu društvu. Akviziterji se bodo zglasili pri najemnikih po 1. aprilu.

Hoćemo ljudi ravnih linij in neupognjenih hrbtnic, hoćemo vihre in borbe!

Konkurz Slavenske banke

Mnenje sodnih izvedencev Maksa Mautnerja in Janka Krušca o konkurzu »Slavenske banke«, predloženo sodnemu stolu v Zagrebu 24. maja 1927.

(Konec.)

Edino v zapisniku seje ravnateljstva Slavenske banke od 15. januarja 1925 omenja predsednik separateni votum dr. Krstulovića, v katerem ta navaja, da je najvećji del posesti Slavenske banke v delnicah Trbovelj založen upnikom banke. Predsednik Rotter potrjuje pri tej priliki, da v koliko Slavenska banka uživa pri Ländlerbanki kredite, služijo te delnice kot podloga. Dalje izjavlja predsednik Rotter, da on sicer ne bi mogel knjigovodstveno toćno navesti vse obveznosti Slavenske banke pri Ländlerbanki, pa vendar lahko izrazi svoje mišljenje, da vrednost od 84.000 delnic več kakor dvakrat presega terjatve Ländlerbanke. Poleg tega je v sindikatnem dogovoru Trboveljske premogokopne družbe izrecno določeno, da noben član sindikata ne more delnic Trbovelj drugod lombardirati kakor pri Central-Europäische-Ländlerbanki ter da ne more vzeti višjega lombarda kakor 50% vsakodnevnega tećaja.

To izjavo so vzeli na znanje. Na vsak način pa vzbujajo pozornost, da se v tako brezdvomno zelo važnem dejstvu, kakor je zahteva del banćnega premoženja za dobljene kredite, sploh ravnateljstvo ne obvešća in ne zahteva njegovo privojenje, temveć se o tem razpravlja samo enkrat in to samo mimogrede pri drugi priliki, t. j. vsled separatnega votuma člana nadzorne odbora dr. Krstulovića.

Med tem ko so se vse dosedanje zastave izvršile samo s splošnimi besedami, izda Slavenska banka 16. januarja 1926 Ländlerbanki na njeno zahtevo tudi formalno zastavno listino. Po priloženem prepisu tega pisma se Slavenska banka poziva na gori omenjeno sindikalno pogodbo od 4. januarja 1924 ter v spopolnitvijo teh izjav zastavi teh 100.000 delnic Trbovelj kot varnost za vse svoje obveznosti do Ländlerbanke, t. j. za vse njene sedanje in bodoće terjatve, nastale iz katerekoli naslova, z vsemi pravicami po čl. 311 avstrijskega trgovskega zakona. Obenem se izjavlja, da je sporazumna, že za vse spore, ki bi mogli nastati iz izvršitve te zastavne pravice, velja pristojnost dunajskih sodišć in da je za njihovo presojanje merodajno avstrijsko pravo. S tem dopisom so torej dokaj razširjene in toćno določene

pravice Ländlerbanke v tej stvari proti Slavenski banki. Mogla sva ugotoviti, da je koncept tega dopisa bil poslan Slavenski banki od Ländlerbanke na Dunaju in da je ta koncept tukaj samo prepisan in brez dogovora ali sklepa z drugimi činitelji podpisan po takratnem formalnem ravnatelju Rudolfu Piltzu in Franju Csongradju.

Po izjavah prić Csongradja in dr. Tomićića, kakor tudi pismu Rudolfa Piltza od 10. septembra 1926 na dr. Branko Arka je brezdvomno, da je Rudolf Piltz bil za generalnega ravnatelja Slavenske banke postavljen po Ländlerbanki. Pogajanja z njimi so se vršila po Rotterju in De Sezu deloma v Beogradu, deloma na Dunaju. In on sam pravi o omenjenem pismu: »Vstopil sem v zavod na poziv Ländlerbanke.« Zaupnik Ländlerbanke pri Slavenski banki Franjo Csongradj pravi izrecno v svojem poroćilu, da se je smatral zaupnikom Ländlerbanke samo do časa, ko je vstopil Rudolf Piltz, ker je ta služba potem prešla na slednjega. V seji ravnateljstva Slavenske banke od 7. decembra 1925 predstavlja Rotter Rudolfa Piltza kot novega, po eksekutivnem odboru postavljenega generalnega ravnatelja. Brezdvomno je bil Rudolf Piltz kot generalni ravnatelj Slavenske banke izrecno zaupnik Ländlerbanke. Ona ga je našla, ona je z njim sklenila pogodbo, da pa pri tem ni sodeloval nihće od jugoslovanskih članov ravnateljstva. On je z njo, oziroma z njenimi zastopniki skupno zapustil Slavensko banko. O znaćaju Franje Csongradja kot zastopnika Ländlerbanke na podlagi prejšnjih razlaganj ne more biti dvoma. Listino tako dalekosežnega pomena, kakor je dopis od 16. januarja 1926, sta torej podpisala dva zaupnika Ländlerbanke brez znanja in dogovora z ostalimi činitelji Slavenske banke in to na zahtevo Ländlerbanke in po njenem konceptu.

Pripomniti morava, da o času podpisa te listine Rudolf Piltz še ni bil vpisan v trgovski register v svojem svojstvu pri Slavenski banki. Njegova protokolacija je objavljena v Narodnih Novinah št. 180 od 9. avgusta 1926 (kr. sudbeni stol kot trgovsko sodišće 41.159 gr. R. 455. 19).

V ćasu, ko je bila izdana ta zastavna listino, je pariz dolg Slavenske banke pri Ländlerbanki v Parizu in na Dunaju in njenih podružnicah v Grazu in Salzburgu per saldo Din 34.147.926/20 (kakor prića priložen izvećek).

Na dan 15. januarja 1926 je na zagrebćki borzi notiral denarni tećaj Trbovelj Din 335.—, med

tem ko blagovnega tećaja ni bilo, 14. januarja 1926 je na zagrebćki borzi pal sklep pri tećaju od Din 345.—. Po tem se more vzeti na dan 16. januarja 1926 povprećni tećaj od Din 340.— za delnico Trbovelj. V sindikatu je bilo vezanih 100.000 delnic Trbovelj, last Slavenske banke in njenih komitentov, kateri so to z zastavno listino zastavili Ländlerbanki za vse njene terjatve proti Slavenski banki. Teh 100.000 delnic predstavlja po tećaju od Din 340.— vrednost od Din 34.000.000.—. Delnice so torej bile zastavljene do popolne njihove tećajne vrednosti; toda to je v nasprotju z omenjeno sindikalno pogodbo od 4. januarja 1924, katera izrecno predpisuje, da te delnice ne morejo biti lombardirane z več kot 50% njihove tećajne vrednosti. Ländlerbanka je tedaj s tem tudi sama prekršila sklenjeno pogodbo. Razen tega je s tem tudi zanikana izjava Marka Rottera v seji ravnateljstva Slavenske banke od 15. januarja 1925, torej leto prej, kjer ravnateljstvo izrecno opozarja, da ni nevarnosti od lombarda teh delnic pri Ländlerbanki, ker tako ne more vzeti večjega lombarda kot 50% vsakodnevnega tećaja.

Potem dobi Slavenska banka od Ländlerbanke dolgoroćni kredit od Sfr 1.000.000.— in da zato Ländlerbanki nadaljne garancije v menicah in to: Din 5.300.000.— prevzem »Sardine« d. d. Ziro Jugoslovanska industrijska banka, Split, Din 7 milijonov prevzem Greinitz d. d. Zagreb in cesijo garancije Greinitz d. d. Graz. Za ta dolg v znesku Din 14.000.000.— ter konćno Din 2.900.000.— prevzem »Cinkarna« d. d. Celje, skupno Din 15 milijonov 200.000.— v menicah. Med tem pa je že bil narastel vsled pripisa obresti prvotni dolg Slavenske banke pri Ländlerbanki.

Brez oziroma formalne pomanjkljivosti teh zastav, kakor smo to gori omenili, je ta zastava po svoji trgovski naravi verjetno en unikum. V ćasu, ko so te delnice prvokrat lombardirane, pa še v ćasu, ko je bila izdana ponovno omenjena zastavna listino, so predstavniki većine delnic Slavenske banke, torej Ländlerbanka in Trbovelj, pred javnostjo, pa tudi pred samim ravnateljstvom Slavenske banke, slikali Slavensko banko kot velesbanko, katera s pravico išće zaupanje v javnosti, katera pa je samo po nesrećnih slućajih, posebno pa vsled neprićakovanja porasta dinarja pretpela neke izgube. Vendar je njeno stanje po izvršeni odpisih nedotaknjeno in urejeno ter se Slavenska banka v svojem poroćilu z znanjem in privojitvijo Ländlerbanke in Trbovelj sklicuje na ta svoja zašćitnika. S svojim sodelnićarstvom v ravnateljstvu predstavniki Ländlerbanke in Trbovelj tudi pred

znanjem svetom dokazujejo svoje zanimanje in svojo kontrolo nad tem zavodom, ne samo po trgovskih obićajih, temveć tudi po predpisih trgovskega zakona. Vzlie temu se Ländlerbanka v tistem ćasu trudi, da bi našla kritje, in to popolno kritje, za vse svoje terjatve ter dobi v zastavo najbolj vredne dele banćne imovine. Ni primera v bankarstvu, da bi zavod, ki mu je za ugled, sprejel kredite od drugega zavoda, in to tekoće in dolgoroćne kredite proti zastavi efektov. Zastave efektov so obićajne samo pri kratkoroknih posojilih na borzi. Zlasti ni primera, da bi kaka velesbanka drugi banki, s katero je v intimni zvezi, od katere ima celo v posesti većino delnic in katero po svojih zastopnikih stalno nadzoruje, dajala kredite edino na podlagi zastave efektov. To postopanje Ländlerbanke pomeni, da se je za svoje terjatve krila z efektivnimi zastavami in da se je s tem popolnoma zavarovala, med tem ko je ostale upnike, ki so temu zavodu poklanjali svoje zaupanje samo z ozirom na dejstvo, da so v njih videli afilicijo Ländlerbanke in njenega podjetja Trbovelj, pustila brez vsakega kritja. Od strani Ländlerbanke je to solski primer postopanja mala fide.

Za presojo vseh teh razmer je važno dejstvo, da delnice Trbovelj, ki so bile last Slavenske banke in njenih komitentov, nikoli niso bile v efektivni posesti Slavenske banke. Ti komadi so bili izdani na Dunaju in spravljani v depot Ländlerbanke. Razpolaganje in vse evidence so se vodile samo računski na konto komada. Te delnice torej nikoli niso bile niti v Zagrebu niti v Ljubljani, temveć že od izdaje na Dunaju pri Ländlerbanki in tam so tudi ostale.

Ländlerbanki je brez dvoma toćno znano, da last Slavenske banke tvori samo 82.272 delnic Trbovelj, med tem ko je ostanek last njenih komitentov. O tem ni nikoli bilo dvoma, ker je Ländlerbanka bila toćno poućena o stanju Slavenske banke in po svojih zastopnikih ni samo nadzorovala tega stanja, temveć so njeni zastopniki bili oni, ki so ponovno sami sestavljali bilance Slavenske banke.

Konećno prilagava v svrhu razlaganja najinega mnenja in boljšega pregleda: kratko zgodovino Slavenske banke od ustanovitve do poloma, izvećke iz vaćnejših zapisnikov, prepise neklih dopisov in spisov ter memorandum A. Praprotnika in dr. I. Kavćenika o priliki njunega izstopa. (Vsega 25 strani.)

V Zagrebu, dne 24. maja 1927.
Makso Mautner s. r. sodni izvedenec. Janko Krušćac s. r. sodni izvedenec.

Z obhoda

Tržič

BIL JE 26. MARCA NA ZELENICI

Dospel v koč, naletel sem na veliko družbo veselih smučarjev, ki so z glasnim petjem dajali duška svojnemu veselju. Še predno sem stopil v koč, sem mislil, da bom našel kako nemško družbo; zamislile si pa moje presenečenje, ko mesto pričakovane nemške, zagledam slovensko družbo, kako navdušeno prepeva nemške tolkače. Najlepše vsega pa je, da so bili ti ljudje cvet tržičke in druge inteligence, znani po svojem nacionalnem mišljenju. Bil sem tedaj priča, kako so razne dame, kakor n. pr. znana dama sokolica in druga ravnotaka narodna dama, pele: »Du dummer kleiner Korporal«, »Adieu, mein kleiner Gardeoffizier« in slično. Slovenske narodne pesmi nisem slišal. Ta gospoda bi morala vedeti, da s samim rednim plačevanjem članarine narodnim organizacijam še zdaleka ni zadostila svojim narodnim dolžnostim. Če pa misli, da je malenkost, ako se prepevajo puhli nemški tolkači, se zelo moti. S takim mišljenjem, sicer zelo pogostim pri nas, si daje, posebno še kot »narodno zavodna«, proketo slabo izpričevalo. Po naših lepih jugoslovanskih planinah se razlegajo bedasti nemški tolkači, peti iz slovenskih grl! Gospoda, ni li to oskrumba?

Vremena se v tržičkem kotu na žalost še nisa zjasnila. Nemškutarjenje je moda, ne, dolžnost inteligenta. Človek se vprašuje: Jugoslavija ali Avstrija? Slišal sem inteligentno gospo, ki je šla v svoji nemški »inteligenci« tako daleč, da je nagovorila kmečko deklo v nemščini in šele potem, ko je ta ni razumela, milostno izpregovorila v slovenskem »plebejskem« jeziku. Ta gospa je Slovenka. Smatram, da je vsak komentar k temu odveč.

H koncu bi še omenil zdravilišče g. Bor-na. Pred zdraviliščem stoji deska z velikim napisom »Kurheim«, zgoraj pa, tako majhen, da se ga skoro spregleda, je naš napis »Zdravilišče«. Zelo priporočljivo in zelo zdravo bi bilo, da g. Born tisti napis v toliko spremeni, da postane napis »Zdravilišče« večji, napis »Kurheim« pa manjši in ponižnejši ali pa da sploh izgine. Izgleda, da bomo morali predstavnikove velevkulturnega naroda še učiti, da se jeziku države, katere gostoljubje uživajo, mora izkazovati pravo spoštovanje.

Dobro bi bilo za prizadete, da si vzamejo gorje k srcu, ker bi se sicer nacionalisti znali poslužiti krepkejših argumentov. Smo zelo potrpežljivi, ampak tudi potrpežljivost se nekje neha.

Narodnjak.

Kamnik

O NERGAČIH IN TRKANJU LUNE

Je napisal Ivan Zika iz Kamnika pred nekaj dnevi v »Slov. Narod« članico, v katerem je iznesel svojo globoko užaljenost nad našo trditvijo, da spadajo v streljaško družino te ljudje, ki so veskrozi nacionalnega prepričanja in ne ljudje, ki so odklonili podpise kot predsedniki in tajniki na vdanostnih izjavah našemu vladarju kralju Aleksandru. Boli ga tudi očitek, da zahtevamo v Kamniku za »Jutro« in »Slov. Narod« vseskozi nacionalnega dopisnika. Po navni grožnji s tožbo bi sodili, da se smatra ta gospod za nacionalista. Mogoče misli, da je dovolj, če si rojen v Jugoslaviji — pa si že nacionalist. Če to misli — potem se bo zadeva s privlačnostjo gotovih nebeskih teles zasakala proti njemu. In zgoditi se zna, da ga bodo prijeli za ušesa. Mi preveč poznamo kamniške nacionaliste — pri

belem dnevu bi lahko z lučjo iskali — gospoda Zike in še marsikoga, ki se trka na svoja prsa, ter zagovarja svoje ultranacionalno prepričanje — ne bomo našli med njimi.

Zakaj je bilo na sestanku priprav. odbora streljačke družine kar sedem list, vemo in smo mnenja, da bo v bodoče zadostoval samo ena, ki jo bodo zasedli može, ki so poklicani za to.

Glede dopisovanja v naša lista »Jutro« in »Slov. Narod« po g. Ivanu Ziki bomo kamniški naročniki še govorili: Gospod Zika, ki je opetovano na raznih mestih poudarjal, da je dopisnik vseh treh listov in to poleg imenovanih dveh naprednih še »Slovenec«, naj bo uperjen, da bomo storili vse, da bo njegove dopisniške kariere v »Jutru« in »Slov. Narod« kaj kmalu konec. Mislimo, da mora vsak dopisnik uživati gotovo zaupanje konzorcija lista, za katerega piše in smo prepričani, da se g. Zika, ko je pričel s pisarstvom v obo navedena lista, ni konzorciju predstavil z referencami kot »Slovenec« dopisnik. Ako pa se je in če konzorcij obeh listov misli, da ni izven g. Zike v Kamniku zmožnega človeka, ki bo skrbel za informacijo o kamniških zadevah, se zelo zelo moti! Moramo samo z obzalo vanjem ugotoviti, da je »Slov. Narod« nasel delniku, v katerem se g. Ivan Zika iz Kamnika trka na svoja prsa in kriči po svetu, da bo iskal zadoščenja, ker smo se drznili napisati, da ni nacionalist. Nacionalistom ni treba take reklame, da se spoznajo, njim ni treba zelenih kravat in drugih takih vidnih dokazov. Očividno je g. Zika zamenjal pojme, sicer je pa vidno, da je šel za druge po kostanj v žerjavico. Pa da ne bo pozabil: med kamniškimi nacionalisti je g. Ivan Zika nepoznan!

Kočevie

NOVI DOKAZI ZA »LOJALNOST« KOČEVSKIH NEMCEV

Vse nacionaliste, bivajoče v Kočevju, je zelo neprijetno dirnal uvodni članek v 77. šte. »Jutra« z dne 1. aprila 1933. z naslovom »Preizkušnja nemških manjšin«, kjer pravi pisec članka med ostalim: — Tako je znano popolnoma lojalno in iskreno stališče nemške manjšine v Kočevju, pa tudi mnogih posameznih Nemcev v Sloveniji. — Te besede smatramo vsi, ki dejanski stan poznamo, za prvo aprilsko šalo ali pa za trditve, ki stojijo na papirju, ne obstoja pa v resnici. Že zadnjič smo poročali o zanimivem slučaju, ki se je dogodil v Mahovniku pri Kočevju. Taki slučaj se ponavljajo povsod po Kočevskem, ne toliko v mestu, kot po deželi. Gospode, ki zaupajo v lojalnost kočevskih Nemcev, vprašamo, koga smatrate za odgovornega pri pojavljanju hitlerjevskih bojnih znakov, ki so se v petek in soboto pojavili na dveh kočevskih hišah. Vsa-kemu je jasno, da so temu krivi voditelji kočevskih Nemcev. V kakšno zvezo naj spravimo upanje številnih Kočevjarjev, da jim Hitler pripomore do ustanovitve samostojne kočevske republike. Znano je, da po privatnih stanovanjih cele skupine meščanov nemške narodnosti poslušajo vsa poročila iz Hitlerjeve Nemčije, vse njegove govore, se pri tem navdušujejo za Hitlerja in komaj čakajo odrešenja in osvobojenja izpod jugoslovanskega okrilja ter že sedaj obljublajo na Kočevskem bivajočim nacionalistom strašno maščevanje. Temu gibanju je treba, da oblasti posvetijo vso pažnjo, da ne bomo razočarani nad prevneto »lojalnostjo« nemških sodržavljanov.

Kulturbund v Kočevju je priredil v sredo

29. marca t. l. svoj Singspilabend. Dobro bi bilo, če bi pri tem upošteval, da je v Kočevju dve tretjini prebivalcev jugoslovanske narodnosti in vabil tudi v državnem jeziku na svojo prireditelje. Po celem mestu pa so bili nalepljeni samo lepaki v nemškem jeziku. V trgovini g. Tomaschka pa je visel lepak, ki je tudi samo v nemškem jeziku vabil na prireditev. Nič čudnega, da nekateri agresivnejši nacionalisti tega ne marajo in se zato prelepili lepake z državno trobojnico. Brihtne kočevske butice pa so šle in so državno trobojnico potrgale in si dovolile še več. Na enem lepakov so celo napisali s svinčnikom: Heil Hitler! Toliko v vednost in ilustracijo!

Hrastnik

ODGOVOR NA POPRAVEK, KI SO GA POSLALJE SJEDINJENE TVORNICNE STEKLA

V 11. številki »Pohoda« je bil priobčen popravek glave naših člankov »Križa steklarske industrije« in pa »Se o krizi steklarske industrije«, s katerim se hočemo pečati danes, da vidimo točnost popravka.

Sjedinjene tvornice stekla trdijo, da ni res, da imajo one monopol na izdelavo stekla, temveč, da obstojajo poleg teh tovarne še druge, ki tudi proizvajajo votlo steklo, in da na ta način nimajo oni v rokah vsega trga v Jugoslaviji. Kdor čita A. Melika zemljepis »Jugoslavija« I. del, lahko vidi na strani 378, da obstojajo tvornice stekla v Zagorju (ne obstoja več), Hrastniku, Straži pri Rogatcu in Paračunu, vse te tovarne pa so združene v Sjedinjenih tvornicah stekla d. d. s sedežem v Zagrebu. Zakaj gospodje v svojem popravku poleg trditve »res je« in nikanja »ni res« niste navedli krajev, kjer obstojajo slične tovarne, ki niso vsa last in, ki vam konkurirajo na našem trgu in s tem onemogočajo, da bi imeli vi monopol kot trdi »Pohod«. Ali morda smatrate Tesličevo steklarstvo v Sisku, ki dela samo za lasno porabo in v zelo majhnem obsegu, za konkurenčno podjetje? Ali ste mogoče mislili na Daruvar in Zajčar, kjer se je izdelovalo ploščato steklo in kjer že davno vse delo počiva, za konkurenčno podjetje? Zakaj niste prišli v svojem popravku na dan z imeni, in zakaj niste v podkrepitev svoje trditve navedli kvantiteto produkcije teh steklar? Ali morda zato ne, ker jih ni ali pa ker ne igrajo nobene vloge?

Gospodje okoli Sjedinjenih tvornic, ali smo mogoče mi trdili, da v drugih državah ni industrija zavarovana z visokimi carinami, ne, mi smo samo ugotovili, kar tudi sami priznate, da ste štiti enako kot vse druge zapadneevropske države in da se vsaka država obdaja s carinskimi zidovi, med njimi seveda tudi naša, je jasno že vsakemu analfabetu, samo to je razlika med našo in ostalimi državami, da one štiti svoj nacionalen kapital, mi pa v ogromni večini tuji kapital.

Nadalje gospodje, ko trdite, da z uspehom konkurirate inozemstvu in da vaše izdelke celo izvažate, zakaj niste navedli oim ogromnim milijonom vrednosti uvoženega stekla vrednost vaše robe, prodane v inozemstvo, saj bi bilo to za marsikoga zanimivo in podučno. Ali so morda ti predmeti izvoženi v inozemstvo tako majhni v milijonih dinarjev?

Zanimalo bi nas tudi, katere predmete smatrate, da spadajo v vašo stroko, ker mogoče bi se dalo še marsikaj od uvoženega narediti doma in bi se tako precej približali 36 milijonom in oddaljili od vaših 16 milijonov. In končno, če pogledamo vašo objavljeno statistiko uvoza steklenih izdelkov, ali ne vidite, da je najhujši pad uvoza zapažen med letom 1929—1930, posebno pa 1931. Gospod-

je, ali mislite, da smo prespali zadnja leta ter bi nas mogle o vaši trditvi prepričati statistične številke? Zato najbrže ne bo tako natančno res, da je ves padec uvoza pripisati tehnični izpopolnitvi obratov, ampak bo imela na tej zaslugi levji delež svetovna gospodarska kriza in pa valutni ter devizni sistem. Dokaz, da bo precej resnice na tem, je firma Tober v Ljubljani, ki vam je pisala v svojem naročilu, zakaj se obrača na vas.

Ker smo se pobavili že skoraj s celim vašim popravkom, naj nam bo dovoljeno, da pogledamo še zadnji odstavek, to je tehnično sposobnost in pa naše trditve. Gospodje, znana so vam najbrže imena vaših ljudi Vilčnika Koširja in Mecilovca starejšega. Ali so bili to inženjerji. Ne! Navadni ljudje, ki so vodili vaša podjetja in jih še vodijo in sicer s precejšnjim uspehom. Ali niso bili to učitelji vseh g. inženjerjev ali še danes ne velja njih strokovna sposobnost in je njih beseda merodajna. In končno če ste tako prepričani o tehnični sposobnosti svojega vodstva ali nam ne bi pojasnili, zakaj je šel g. inž. Korber v Avstrijo. Torej gospodje, tudi s te strani naše trditve drž.

Na srečo imamo tiskovni zakon, ki vam daje možnost, da priobčujete popravke. Nič zato. Ne mislite, da boste morda s tem uničili ali pa zmanjšali vrednost »Pohoda«. Ne gospodje! Sli bomo do konca in mi jugoslovanski nacionalisti ne bomo odnehali prej, dokler nas narod ne bo užival poleg politične tudi gospodarske svobode.

IZZIVANJE!

Kolikor nam je znano sta bili z odlokom g. bana razpuščeni obe »Prosvetni zvezi« z vsemi pripadajočimi društvi. Zakaj sta bili razpuščeni je bilo itak navedeno v odloku in nas to ne zanima. Zanima pa nas nekaj drugega, ker se nam zdi, da je bilo ob razpustu zaplenjeno tudi vse premoženje. Toda kot se vidi iz našega primera Slov. katoliško prosvetno društvo na Dolu pri Hrastniku ni oddalo svoje imovine, temveč isto še danes javno razkazuje. Vidimo, da razpust ni dosegel namena, za katerim je stremel, ker so vsi ti člani stopili korporativno pod različne katoliške firme, ter takoj sledečo nedeljo prirejali širom Dravske banovine v istih domovih različne prireditve. Če je taka stvar dopustna in mogoča, to naj ugotovijo oblasti. Kot drugod je tudi na Dolu pri Hrastniku »Krščanska šola« v združnem domu z istimi ljudmi kot preje prosvetno društvo izro »Sle-hernik«, in sicer je je hotelo prirediti ravno isti dan in isto uro kot Sokol »Višnjevo repatico«. Ker je hotela že Sokolu ta krščanska šola nagajati, se ji je zdelo potrebno tudi na zunanji pokazati, kdo je, in kaj prav za prav predstavlja ta krščanska šola, da bi tudi javnost in oblast lahko uvidele, kdo so prav za prav. Zadeva je namreč sledeča: Za svojo prireditve je nalepila na stotine komadov plakatov, na katerih je bilo prečrtano »Slov. katol. prosvetno društvo«, nad tem pa je bila izpisana nova firma krščanske šole. Teh plakatov, ki sploh ne bi smeli več obstojati, je še danes polno na vseh brzojavnih drogih v Hrastniku in na Dolu. Nasprotno pa vidimo, da plakati Sokolskega društva izginejo takoj, čim so izvešeni. Kdo jih odstranjuje, za enkrat še ni znano. Prosimo srezko poglavarstvo v Laškem, ki se z zadevo peča, da pokaže tudi ljudem, ki so »gospodje« in hodijo v črnih suknhah po plakaterskih poslih, da tudi njim ni dovoljeno dražiti prebivalstva ter se norčevati iz države in oblasti.

„POHOD“ živi samo od naročnine!

Naša pot je ravna: pohoditi in pomandirati moramo vsako nepošteno delo!

Janezovo obzorje

Rodil se je Janezek v Kurji vasi, skriti nekje med tesnimi gorami in obdani z gostim gozdom. V svoji rani mladosti je pasel krave in se potepal z vaškimi pobalini po poljih ter lovil žabe po bližnjih mlakah. Ko je dorasel šoli, ga je župnik kot brihtnega dečka izbral za ministranta. Redno je vstajal vsako jutro zgodaj in pomagal župniku pri maši. Zelo dobro sta se razumela tudi z mežnarjem. Zvonil je poldne, zvečer Ave Marijo, prvo in drugo, in tudi zgodaj zjutraj dan.

Domači so bili zelo ponosni nanj, posebno mati, kajti vsak večer po večerji je že znal moliti rožni venec naprej. Hvaležni so bili domači »gospodu«, ki je njihovega sinčiča tako visoko povzdignil, da je že smel v rdečem krilu in beli čipkasti srajci stopati pred oltar. Saj so svojo hvaležnost vedno izkazovali s klobasami in jajčki, kar je dobra, poštena mamica odtrgala svojim takorekoč od ust in nesla v farož debelušni kuharici, ki ji je tu pa tam tudi nasek že pordečeval.

Nekega dne so se častiti »Onk« odločili in stopili v borno kajžo ter poiskali očeta našega Janezka. »V Ljubljano ga bomo dali, brihtne glave je, škoda bi ga bilo.« »Ne moremo, naj Oni vejo, mnogo stane, slaba letina, visoki davki.« »Nič zato, oča, bom že jaz poskrbel, nič se ne brigajte, ne bo vas nič stalo.« Mameci so solze zalile oči, v duhu je že slišala pritkavanje vaških zvonov in streljanje topičev, pred cerkvijo pa je že videla slavolok, ki bo skozenji ponosno prikoralak Janezek v cerkev, kjer bo pel prvo sveto mašo.

Osemletnega Janezka so poslali v jeseni v Ljubljano, kjer so ga vtaknili v »Zavodnišče«. Vstajal je zjutraj ob petih in še tešče s svojimi tovariši pohajal v kapelo. Ob tričetrti na osem jih je strogi prefekt v vrsti po dva in dva gnal v šolo. Prav tako jih je čakal

po pouku pred šolo. Ob lepem dnevu so jim dovolili nekaj sonca in svežega zraka na prostem, toda zopet strogo v vrsti po dva in dva. Zvečer po večerji zopet molitev v kapeli in potem zgodaj spat.

Tako je naš Janezek z odliko končal normalko. Z najstjim letom so ga poslali kakor poštni paket k Stanislavu v St. Vid pod Smarno goro. Tu je prebil dolgih osem let na isti način kakor v Ljubljani v Zavodnišču. Od pete šole dalje je že sodeloval v Marijini kongregaciji. V kolikor mu strogi profesorji niso mogli v šoli prepričati svobodnega razmaha duha, je to storila kongregacija. Tudi maturiral bi z odliko, da mu ni izpodletelo v prirodnih naukih. Dobro pa se je odrezal v latinščini. Ovida, Vergila in Horaca je znal skoraj vse na pamet.

Kajpak po maturi mu ni bilo treba dolgo premišljevat »kam pa sedaj?« Saj se je že kot vaški ministrant trdno odločil, da postane župnikov naslednik. Jeseni je zopet primahal s culo v Ljubljano, naravnost tja za škofijo. Obkleli so ga v dolgi črni suknič, obrili ga sredi glave in ga zopet vtaknili v »kasarno«, kjer je moral zgodaj vstajati in zgodaj iti spat. Zvesto je poslušal stroge, črno oblečene profesorje in si vse natanko zapomnil, kar so mu povedali. Tu se je šele za njega odprlo delovno polje. Ker je imel izredno dober spomin, se je vse lekcije v kratkem času naučil na pamet in pri kolokvijih je na vsako vprašanje drdral kakor velikonočna ropotulja.

Kakor vsakega človeka tudi njega ni »firbec« pustil na miru. Od časa do časa je prišel v družbi z ostalimi tovariši na univerzo, kjer so pri kakem, važnem študentskem zborovanju vsi kompaktno glasovali za katerokoli njim nepoznano diktrirano stvar. Tu je opazil še druge študente. Slišal je nekaj o medicincih, o tehnikih, o juristih in filozofih. Srečal se je tudi s svojimi tovariši iz gimnazijskih let, ki so si kot študentje

izbrali druge naslove. Radoveden je bil, kaj se tile učijo. Ojunačil se je in stopil k znancu. Ta mu je posodil knjigo »Die Abstammung des Menschen«. Doma je si slastno prebral skrivaj na stranišču. Toda strogi prefekt je kmalu zapazil, da se Janez dalje časa muči tam, kjer bi se ne smel. Zaslutil je nevarnost in zasačil je radovednega Janeza s prepovedano knjigo. V zavodu je nastala pobuna in preiskave so se vršile po vseh sobah in kotih. Kajti čitati knjigo, ki ni predpisana, je veljalo za zločin. Naš Janez je dobil strog ukor in od tedaj se ni upal več stegniti roke po tuji knjigi.

Po štirih letih tega svojevrstnega rekrutovanja je bil Janez slavnostno izpuščen iz semenišča. Nekega dne so v Kurji vasi zvonovi veselo pritkavali. Vaščani z vse okolice so se zbirali pred cerkvijo in napeto pričakovali. Kaj takega? Njihov Janez poje danes prvič novo mašo. Davna materina želja se je izpolnila.

V »kasarnic« so Janeza tudi dobro naučili »govorništv«, kajti rekli smo že, da se je z lahkoto učil na pamet. Ko so ga poslali kot pomočnika k župniku v Mirno vas, je po maši in po večernicah zbiral vaške fante in dekleta, seveda strogo ločeno, in jim drdraje vse natanko povedal, kar so ga naučili strogi »častniki svete vojske«. Ni jim govoril toliko o Bogu in večnem pogubljenju, temveč o »svetem mestu Rimcu«, kjer vlada »nezmotljiv« sveti oče, o nevarnosti, ki preti sveti katoliški cerkvi od ljudi, ki molijo Boga v materinem jeziku, o nekem Mesiji, ki bo ustvaril slovensko kraljestvo, o narodnih odpadnikih, ki so obsedeni od samega hudiča in še mnogo takega, vse kar si je na »vseučilišču« dobro zapomnil.

V Mirni vasi je vladal pred njegovim prihodom božji mir. Toda po njegovih navstvih in naukih so se fantje začeli mrziti. Mnogi so bili že v Ameriki, drugi v Westfallji, kjer so povsod mnogo novega videli.

Ti so se vsem njegovim besedam posmehovali. Zato so jih domači zasovražili in prišlo je tudi večkrat do pokoljev.

Toda kaplan Janez je šel preko vsega tega. Trdno se je zavedal in do skrajnosti je bil prepričan, da se bori in da brani »sveto« stvar. Saj so ga v tej »sveti« stvari trdno prepričevali vsi predpostavljani, ki jih je kdaj videl in povsod po vsem svetu, koder je hodil. Saj je potreboval od Kurje vasi do Ljubljane ves dan in do Mirne vasi rabiš peš zopet en cel dan. »Če so me povsod po svetu koderkoli sem hodil, tako učili, ne more biti drugače kot tako«, je zaključil naš Janez v svojih težkih mislih.

Kljub vsem naporom pa mu njegovi predpostavljani le niso mogli zatrepi popolnoma svobodnega razmaha njegovega duha in neoviranega poleta njegove misli. Čital je seveda le »svoje« časopise, vendar pa je tudi to od časa do časa prineslo kako nevsakdanjo vest. Mnogo se je tiste dni govorilo in pisalo o nekem procesu iz Šenčurja. Predvsem ga je zanimala obtožnica državnega pravdnika in končno razsodba. Nekaj le ni moglo biti pri njegovih toženih pristaših v redu, ker drugače ne bi bili obsojeni. Dalje, ko je z gromkim glasom prebral na prižnici zadnjo škofovsko poslanico, je opazil, da je zapustilo cerkev mnogo mož in fantov, ki so v splošnem veljali za pametne ljudi in tudi on sam jih je smatral za take.

Tu pa tam mu je prišel tudi kak list »nasprotnikov« v roke. Zvedel je, kako ogroženje so vzbudile po šentflorjanski dolini zadnje punktacije in kako ogromna kolona »odpadnikov« je romala v Beograd, da protestira proti njim.

To vse mu je dalo misliti in začel je gruntati in tuhtati, da vendar ne bo vse tako, kakor so ga svoje dni učili. Začel je misliti in dvomiti naš Janez. Le da bi kmalu domislil do konca, izpregledal in se izpreobrnil.

Guštani

NACIONALNO DELAVSTVO ZA SVOJE PRAVICE

V nedeljo 2. aprila je imelo tukajšnje narodno delavstvo svoj prvi javni shod, ki je bil dobro obiskan. Tudi marksisti so se ga udeležili po svojih najboljevitih zastopnikih in tako je pač moralo priti do temeljitega javnega obračuna, ki so ga sklicatelji shoda že dolgo želeli. Z zanimanjem in ponovnim živahnim odobravanjem so sledili zborovalci govorom tov. Bajta in Gačnika, ki so izzveneli v geslu: Za kralja in edinstveno, nedeljivo Jugoslavijo, ki pa mora biti za malega človeka, delavca, kmeta in obrtnika mnogo pravičnejše urejena. V to svrhu naj se vendar že enkrat podvzamemo energičnejše mere proti izkoriščevalcem malega človeka, zlasti pa proti brezobzirnim inozemcem, ki so razpletani širom naše domovine. Ker ponekod taka podjetja kar v masi mečejo delavstvo na cesto ali pa ga vpočkajo, so v prvi vrsti tudi ona kriva, da so se znižale pokojnine delavstvu po bratovskih skladnicah.

Te redukcije pokojnin bodo spravile vpočjojenca na beraško palico, aktivne delavce pa ob nado na boljšo bodočnost in s tem zopet ob zaupanje v svojo državo, če se ta ne bo energično potrudila za svojega malega človeka, ki se je začel za zaupanjem oklepiti Jugoslavije. Tudi kmet bo državi kot »steberc odvišen, če ne bo podprt od ostalih stanov, če bodo ti prišli ob ves dohodek.

Delavcu se morajo pokojnine plačati vsaj v prejšnjem iznosu — toda ne na stroške večjih vplačil ostalega delavstva, ki se itak komaj še preživlja, nego na stroške mastnih dohodkov velepodjetij. Državno nadzorstvo nad vsemi inozemskimi podjetji, pa tudi raznimi denarnimi zavodi, je nujno potrebno! Vršiti pa se mora po oseh, v katere bo imelo narodno delavstvo svoje zaupanje, ki bodo delale z njim, ne pa s tuji v sporazumu! Kontrola bi se morala vršiti v sporazumu z narodnim delavstvom.

Po zaslugi tozadevnega vprašanja, je drugi govornik končno še v kratkih, jedrnatih besedah temeljito obračunal s tistimi, ki pričakujejo pomoči iz Hitlerjevega tretjega cesarstva. Opazili smo z velikim zadovoljstvom, da revizionizem v Guštanih nima baš mnogo pristašev.

Darod in delavec.

Šoštani

POJASNILO »STAREMU CIRILMETODARJU«

Neko vrste očitek, da Družba sv. Cirila in Metoda ne skrbi dovolj za razpečevanje svojih razglednic in narodnih kolek, ne drži. Družba pošlje vsako leto na vse svoje podružnice okrožnico, v kateri jih vzpodbuja, naj skrbijo v svojem okolišju za razpečevanje narodnega blaga. Po časopisih se vedno ponavlja tozadevni apel na občinstvo; z žalostjo pa moramo konstatirati, da se naša javnost kaj malo briga za vse to. Prepričani smo, da tako dolgo, dokler ne bodo zahtevali narodno zavedni ljudje vsepovsod v trgovinah in trafikah založbe narodnega blaga, toliko časa bo vsa reklama zaman in se bo vsepovsod nahajal še inozemski šund. Da, da, veliko več bi se doseglo, če bi bilo več nacionalnega ponosa in pravega požrtvovalnega rodoljublja.

STRELSKA DRUŽINA NA JESENICAH

bo imela odslej svoje redne strelske vaje vsako soboto od 15. do 18. ure ter v nedeljah od 9. do 13. ure. Potrebni poduk za začetnike bo držal naš strelski mojster in se je zato pri njem zglašiti. Članstvo se poziva k točnosti ter rednemu plačevanju članarine.

Obisk največji tovarni sukna v Jugoslaviji

MEHANIZACIJA DELA. SOCIALNA SKRBE ZA DELAVSTVO. KAKO SE IZDELUJE ZNANO SUKNO FIRME VLADA TEOKAROVIC & KO. V PARACINU

V tujih državah si je industrija pridobila tekom desetletij svojega delovanja zaupanje kupujočih, ter se je pri tem tudi razvila zavest, da je potrebno kupovati lastne izdelke. — Kupec je namreč uvidel, da koristi s tem sebi in državi, ker utrjuje s tem kredit slednje v inozemstvu, a istočasno pomnožuje domač proizvodni kapital, ki je podlaga splošnega blagostanja.

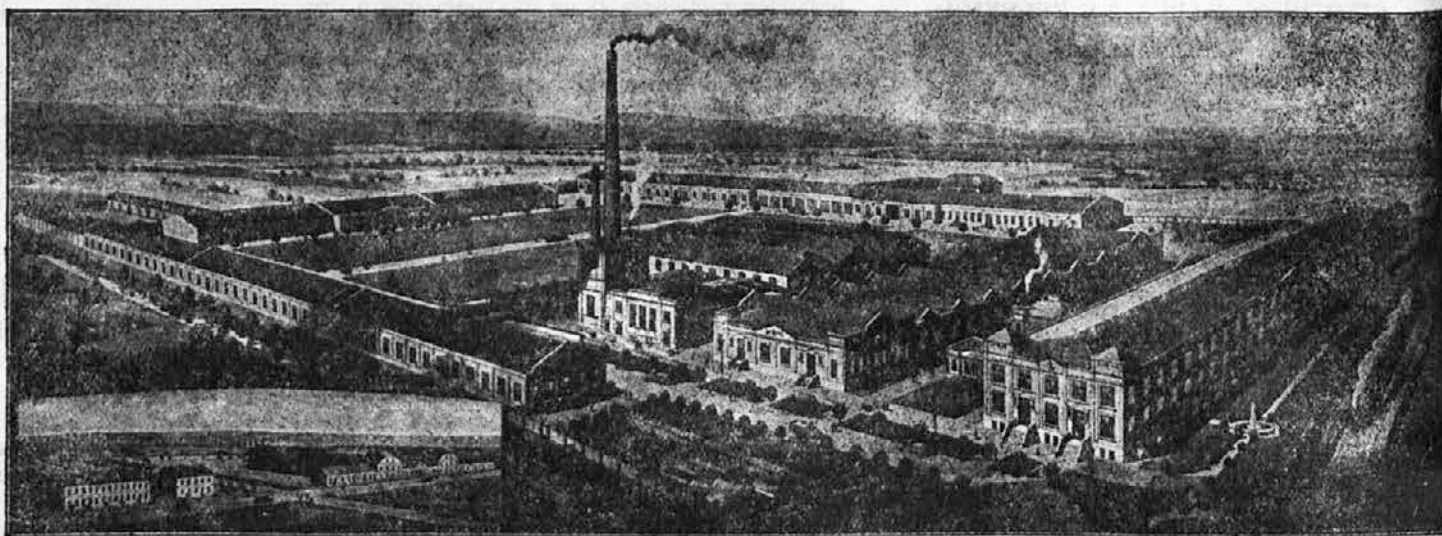
Pri nas še vedno ne zaupajo konzumenti dovolj domačim proizvodom. To nezaupanje je v zvezi z nepoznavanjem razmer in v vzgojo starejših generacij, ki so mislile, da je dobro samo to, kar pride iz tujine. Radi takih razmer je Narodna odbrana sklenila, da bo delala po svojih močeh povsod propagando za domače izdelke. da vzbudi dobro vero v iste.

Da se to zaupanje v domače proizvode dvigne, treba je poznati način, kako se domača roba proizvaja. — To se zamore videti le na licu mesta. — Da vidimo, kako izdeluje tovarna Teokarović fina sukna, treba, da se peljemo z vlakom iz Beograda preko Čuprije do Paračina. Iz za Čuprije vidimo v daljavi obrise večje tovarne. Čim bolj se približujemo Paračinu, postaja slika jasnejša, razteza se v vse večje razmere, dokler ne postane za te kraje naravnost neobičajna po svojem obsegu in notranji razdelitvi. Na eni tovarniških zgradb se blišči velik napis: »Industrija volnenih tkanin, Vlada Teokarović & Ko.«

Ogromen kompleks zemljišča 200.000 m² z betoniranim obzidkom, asfaltiranim dvoriščem, poln najmodernejših stavb, potrebnih za moderno veliko tvornico z železniškim kolovozom, ki se vije med stavbami kot kača, daje utis malega mesteca, odrezanega od ostalega sveta.

Osnovana je bila tovarna 1919. l. z velikim kapitalom in tudi z velikim rizikom, a je skozi prvo desetletje dosegla krasne uspehe tako, da zaposluje danes 1000—1200 delavcev, ter z naglim napredkom osvaja domači trg. Početkom je oviralo delo tovarne gori omenjeno nepoverenje publike v domače izdelke in njihovo kvaliteto, kar pa ni oplašilo lastnike, ki so ljudje redkih podvzetnih sposobnosti in energije. Nego oni nadaljujejo organizacijo svojega podjetja, kot so si to zamislili. Njihova deviza je: nuditi konzumentu čim boljše blago po najnižjih cenah. — Dosednjo temu principu prodaja tovarna svoje blago po vseh večjih mestih v lastnih prodajalnih naravnost konzumentu po tvorničkih cenah. Tovarna izdeluje sukno, ki konkurira po svoji kvaliteti, raznovrstnosti in barvah in desenh, trajnosti in odpornosti zoper škodljive vplive prav na veliko tujemu blagu. Tvornice izdelujejo velure, ki ne zaostajajo prav nič za angleškimi in kamgarne v vseh desenh, potem sukna za večerne obleke, oficirske kamgarne — vse iz čiste »Merino« volne.

Tovarna izdeluje tudi volno za pletenje na roke in stroj v vseh barvah in debelinah,

tenis in volno za izdelovanje preprog. V posebnem oddelku izdeluje iz najboljšje volne francoske čepice »Berete« v množini 1000 komadov dnevno.

Poskušajmo na kratko opisati obisk te tovarne, način dela v njej, ki napravi na vsakega po svojem uverjenju in po svojem obsegu izreden utis, ki ga ni moči lahko pozabiti.

V pisarni me je sprejel brez vsakih formalnosti g. Slavko Teokarović, član javne trgovske družbe Vlada Teokarović & Komp. Bil je izvanredno prijazen, naravnost pristren, pokazal je visoko naobrazbo in mnogo poslovne energije. Ko sem povedal, da je cilj mojega obiska, da spišem propagandni članek za spoznavanje domače industrije, mi je rekel dobesedno: »Čas bo izvršil svoje. Ni daleč do tedaj, ko bode odveč nagovarjati konzumenta, da kupuje domače blago. Mi v to verujemo in zato s tolikim naporom in žrtvami delamo na dviganju domače industrije, ki je temelj vsakega ekonomskega razvoja, ne samo države, ampak tudi poedinca.«

Po tem razgovoru mi je dal g. Slavko vodnika, ki me je peljal po vseh oddelkih tovarne.

Pred nami se razkladajo bale fine avstralske volne in od tu sprenjamo volno preko pralnice, barvalnice, česalnice v predilnico. Tu se navijajo niti na tisoče in tisoče tuljav. Od tu gremo v tkalnico, kjer stoje cele vrste stavev. Iz njih se v nekem čudnem presekanem taktu ob brnenju neštetiht kolcev in udarcev zobov, ki ravnaajo posamezne niti v predpisani vzorec, vijajo fina sukna v različnih vzorcih. — Pod tkalnico je velikanski prostor za pranje suken, likalnica in sušilnica, ob isti pa kontrolna dvorana. V tej nas pozdravi množica brhkih deklet z zelene Morave, ki popravljajo male pogreške strojev. Tu se je pretrgala nit, tam se je ukradel v tkivo kak vozal ali kaj sličnega. Vsi ti nedostatki izginejo pod ročicami veselih deklet.

Povsod nam poklanjajo delovanje strojev in ljudi prijazni mojstri, med katerimi je več starejših bratov Čehov, ki so izučili že mnogo domačega naraščaja.

V posebnih oddelkih si ogledamo izdelovanje volnenih odev in kamelinih dlak, tkanje raznobarnih čepic »beretov« in predenje volnenega pletiva v šestindevedesetih različnih barvah za ročna dela in industrijsko predelavo.

Ustvariti hočemo prave državniake, z naiširšim nacionalnim in socialnim čuvstvom!

Film naše zemlje

JAVNO VPRAŠANJE ODBORU LJUBLJANSKEGA VELESEJMA

V zadnjem času razvija ljubljanski velesejem zopet prav živahno propagando za svojo letošnjo razstavo, ki se vrši v mesecu juniju.

Ker velesejmske prireditve niso samo vprašanje njenega odbora, temveč vse naše javnosti in države; saj je dober in popoln velesejem izraz našega gospodarskega stanja in hotenja, ter pomeni gospodarsko in kulturno reprezentanco našega naroda napram našim prijateljem in neprijateljem v tujini. vprašamo velesejmski odbor, da li bodo letos zastopana kot razstavljalci prav vsa industrijska podjetja, torej tudi ona, ki sicer žive na račun našega delavca, so pa produkt in eksponent tujega kapitala. Pri pregledovanju katalogov, ki jih je izdala uprava velesejma za svoje prejšnje prireditve, pogrešamo v seznamih razstavljalcev marsikatero podjetje, zlasti iz bivšega zelenega Štajerja.

Ljubljanski velesejem mora biti naš gospodarski ponos, zato se bomo zanj zanimali malo boljše.

NEUMESTNOST

Mohorjev Koledar ima letos kožuh v italijanskih barvah. Saj vemo, da gospoda Finžgarja ne žejajo po liparskih otokih, zato ne mislimo, da bi bila to namerna demonstracija. Morda je le kaka tvornica barv tiskarni vsilila zeleno barvo, ker ji je preostala od kravata; saj vemo kako so agenti vsiljivi. Vendar prosimo gospoda urednika Mohorjskih knjižic, da za prihodnje leto predpiše kako lepo modro barvo namesto zelene. Pa bo Mohorjev koledar tudi zunaj tako jugoslovanski kakor je znotraj. In pa saj vidimo, kakšni

so naši ljubi sosede: če zvedo, da je kje kaka rimska muha pustila svojo sled, že vpijejo: to je našel! Se mohorsko in Celje bi si lastili. Ustreženo pa bo tudi našim; saj veste, kako smo nekateri občutljivi za barve. Za nekatere bo pa poučno, če bo koledar v jugoslovanskih barvah. Še nekaj: tudi stari Mohor, ki gleda, kdaj se mu bodo ure stekle, bo veliko lepši, ko bo imel plave oči, kot zdaj, ko ima zelene.

KAJ BOM PA POČEL?

Da, tako se sprašujejo ljudje, ki imajo že davno svoja službena leta, ali celo že pet in več let čez. In se sprašujejo: »Kaj bom pa počel, če grem v pokoj? Saj se ne bom vedel kam dejati. Kam bom s časom, saj imam že zdaj preveč prostega časa! Ali naj se ves dan sprehajam?... Tako govore in ne pomislijo, kaj naj rečejo oni, ki zaradi njih ne pridejo do kruha. S polnimi službenimi leti in polno penzijo izprašujejo ti ljudje, kaj bodo počeli, brezposelni inteligenti brez plače in podpore pa naj čakajo na njih milost in brez sredstev sprašujejo: Kaj bom počel? Ali je to solidarnost inteligence?

Takega inteligenta ni sram sedeti na mestu, kamor že davno spadajo drugi, da tudi oni pridejo do dela. Taki kandidati za pokoj celo mislijo, da bo v uradu vse narobe, če ne bo njih. Ne čutijo krivice, ki jo delajo družim, ne čutijo, da jim manjka to, kar je najlepši znak človeka naše dobe: socialno čuvstvanje. In to težko vprašanje: Kam s časom? Ti egoisti so tako služili ves čas samemu sebi, da niti ne pomislijo, da bi lahko zdaj, ko bodo imeli 24 ur časa na dan, nekaj časa žrtvovali javnosti, od katere so živeli in žive. Zato je nevarnost, da taki možni gospodje poleg cele penzije začno iskati še postranskih zaslužkov in odjedati vsled svojih vplivnih

zvez kruh začetnikom. Oni se ne zavedajo, da — če res nimajo ne doma, ne v javnosti nikakega dela — še vedno lahko sodelujejo v društvih, ki so namenjena delu človekoljubja, naroda, socialne pomoči itd.

Dela za človeka, ki ima kaj narodne zavesti in socialnega čuta, je vedno dovolj. S takimi izgovori kažejo ti ljudje, da niso umeli nikoli smisla za javno delo, in da so živeli vedno samo svoji uradni karjeri, ki bi jo najraje gojili še nekaj let po smrti, namesto da bi si odpočili v pravi čas, užili malo življenja in vrnili družbi nekoliko tega nazaj, kar so od nje prejeli.

V CELJU PRED POŠTNO BLAGAJNO

Pretekli ponedeljek sem čakal pred pošto blagajno z namenom, da odpošljem vsoto denarja. Med mnogimi, ki so govorili materinski jezik, začujem tudi nemščino. Osupnilo pa me je, da se razgovarjata po nošnji sodeč dva kmečka možaka v tujem nemškem jeziku. Zato sem nekaj prav glasno pripomnil. Moja pripomba je naletela na gluha ušesa pri odhajajočem možaku, ki je pustil tovariša dalje čakati. Čakajoči me je zavrnil, da odhajajoči gospod si sam kruh služi in živi od svojega ter govori, kakor hoče.

Poleg stoječi gospodični pa sta dali tedaj duška s prav glasnim protestom, da ni res, da bi gospod Petriček, gostilničar z Lisce, živel sam od sebe, temveč živi, kot obrtnik od naših ljudi, zato je sramota, da se poslužuje tujega jezika v občevaranju z našim človekom, kakršen je bil sedaj tih »celjanc«.

Zanima nas, če gospod gostilničar ali celo restavratore na Lisci zabava svoje goste tudi v tujem jeziku? Čas pa je že, da naši merodajni faktorji vendar boljše spoznajo svoje obrtnike, vse ostalo občinstvo pa ljudi, ki se poslužujejo po nepotrebnem tujega jezika!

TUDI PIJAVKE

Ze par let se pri nas in drugod pojavlja debata o poročenih uradnicah, posebno učiteljicah, ki odjedajo kruh neporočenim in množe brezposelnost. »Učiteljski Tvariš« je pred mesecem načel to vprašanje z vso iskrenostjo in ga hotel rešiti v smislu stanovske solidarnosti. Nastal pa je tak odpor, da so zopet prevladali stari nazori in se vidi, da bo to vprašanje treba rešiti z vso energijo od zgoraj s primerno odredbo. Če bo pa prosvetni minister posegel vmes in bo vrnil otrokom njih matere, šolstvo pa osvobodil od kruhoborstva, bo moral tudi trgovski minister pogledati na to, komu daje pravico za razna trgovska in druga podjetja. N. pr. če je mož milijonar, hišni posestnik, podjetnik itd., itd., itd. — ali je treba, da ima žena povrh še branjarstvo, da z njo konkurira celo ubogi branjevki v lastni hiši? ali pa: če ima mož dobro službo, s 5000 Din plače na mesec in sta z ženo brez otrok, ali je treba, da ima žena delikateso, od katere bi lahko živela oseba, ki nima drugih dohodkov?

To so take pijavke, ki nimajo nikoli zadosti, in tu bi bilo treba zakona, da se onemogoči taka grabežljivost. Če te vrste žene ne vedo, kaj delati, naj se priklase v društvih za karitativno delo.

Čitaj in razširjaj „Pohod“!